

PRACOVNÍ LIST

Kdo může používat státní vlajku?

Používání státní vlajky vždy určovaly příslušné právní normy. Během první republiky zákon č. 252/1920 Sb. z. např. zapovídal nepřiměřené užívání státní vlajky. Další zásady specifikovalo i nařízení č. 512/1920 Sb. z. a n., jímž se výše uvedený zákon prováděl. Stanovovalo se v něm, že státní vlajkou a podle ní utvořeným praporem se směly trvale zdobit jen státní úřady a soudy. Při slavnostních příležitostech měly povoleno přechodně vlajku používat soukromníci, nestátní korporace, ústavy a úřady, a to takovým způsobem, aby nemohlo vzniknout zdání, že se jedná o státní instituci či majetek. Orgánem, který směl rozhodovat o jejich použití v komerční sféře, bylo nejdříve ministerstvo vnitra a příslušné oborové ministerstvo, po přijetí zákona č. 269/1936 Sb. z. a n., pak pro trvalé užívání vlajky zemský úřad a pro přechodné okresní úřad. Za udělení práva používání symbolu mohl být komerčním subjektům vyměřen ve prospěch státní pokladny zvláštní poplatek.

Město Boskovice vyzdobené u příležitosti návštěvy prezidenta T. G. Masaryka v červnu 1929:

Správná podoba vlajky s modrým klínem se vžívala postupně. Úřední dokumenty zachycují zprávy o opětovném vyvěšování pouze bílo-červených vlajek či praporů. Některé používané exempláře neměly správné rozměry či správnou délku klínu. Také autor přijatého návrhu, Jaroslav Kursá, v květnu 1922 písemně reagoval na výtky vůči vlajce uvedené jak v knize jednoho z členů znakové komise Václava Vojtíška „Naše státní znaky“, publikované v roce 1921, tak v její recenzi od Karla Stloukala z dubna 1922.

Ke změně vlajky nakrátko došlo během II. světové války v letech 1939-1945, kdy se okupační německá moc snažila potlačit symboly předválečného Československa, a v období protektorátu Čechy a Morava se z těchto důvodů používala vlajka složená pouze ze tří pruhů, horního bílého, prostředního červeného a dolního modrého, jejichž pořadí odpovídalo barvám definovaným ústavou z roku 1920.

Členové protektorátního Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě s protektorátními a nacistickými vlajkami:

Ve stejné době si na bojištích druhé světové války původní československá vlajka s modrým žerďovým klínem jako hlavní symbol boje za obnovení republiky vydobyla všeobecné uznání a ani v následujících desetiletích se na rozdíl od jiných státních symbolů nezměnila.

Českoslovenští vojáci z 1. čs. náhradního praporu v Agde, 1940:

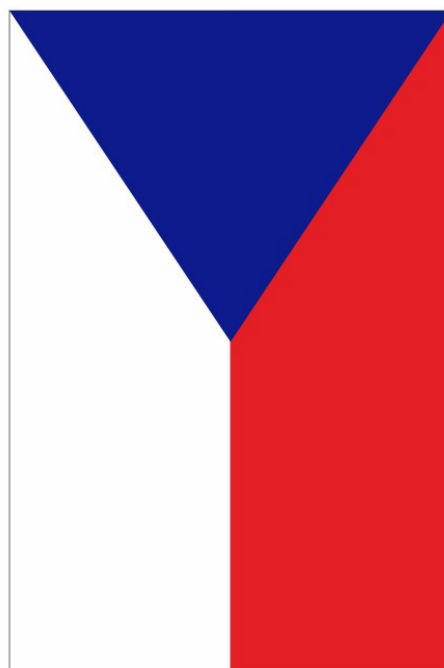
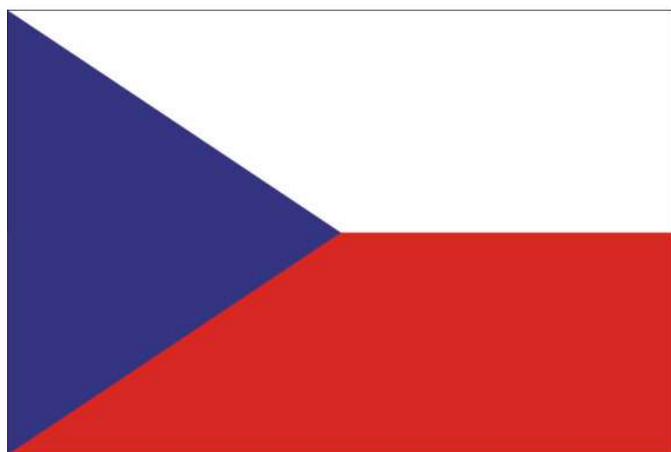

Také v poválečném období platilo, že užívání státní vlajky bylo stanoveno právními předpisy. Zákon č. 163/1960 Sb. vyjmenovával instituce politické, správní, kulturní a školské, které byly oprávněny vlajku používat, o čemž podle posouzení charakteru účelu mohla rozhodnout vláda. Podrobnosti užívání v oblasti ozbrojených sil stanovoval prezident republiky.

Vlajka České a Slovenské Federativní Republiky se podle zákona č. 115/1990 Sb. vyvěšovala při příležitosti státních svátků, významných dnů a při dalších oficiálních a slavnostních příležitostech. Pokud byly celostátního významu vyhlášovalo použití ministerstvo vnitra, v ostatních případech příslušný národní výbor. V letech 1990-1992 se existující dvoubarevná vlajka České republiky vyvěšovala na budovy v zákonu č. 68/1990 Sb. uvedených státních institucí České republiky a směly ji „vhodným a důstojným způsobem“ užívat i občané a občanská sdružení. Zákon věnoval pozornost způsobu vyvěšování české vlajky s vlajkou ČSFR a vlajkami ostatních zemí; z hlediska prestiže jí náleželo druhé místo za vlajkou federální.

Praktické zásady pro užívání státní vlajky České republiky podrobně stanovuje zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky. Státní vlajce přísluší nejčestnější místo, což je z čelního pohledu na budovu vlevo při vyvěšení dvou vlajek, uprostřed při lichém počtu vlajek, v prostřední dvojici vlevo při sudém počtu. Pokud je vlajek více než pět, pak je státní vlajka umístěna první zleva, nebo se využijí exempláře dva, přičemž každý řadu vlajek uzavírá z jedné strany.

Státní vlajka se vyvěšuje vždy na čelní straně budovy. Umísťuje-li se vlajka vodorovně, směřuje při čelním pohledu na objekt modrý klín doprava a bílý pruh musí být vždy nahoře. Při svislém umístění, při čelním pohledu na objekt, se nachází bílý pruh vždy vlevo a klín směřuje dolů. Vlajka se umísťuje vždy v předsednictvu shromáždění, žerd' vlevo od řečnického pultu při čelním pohledu na něj.

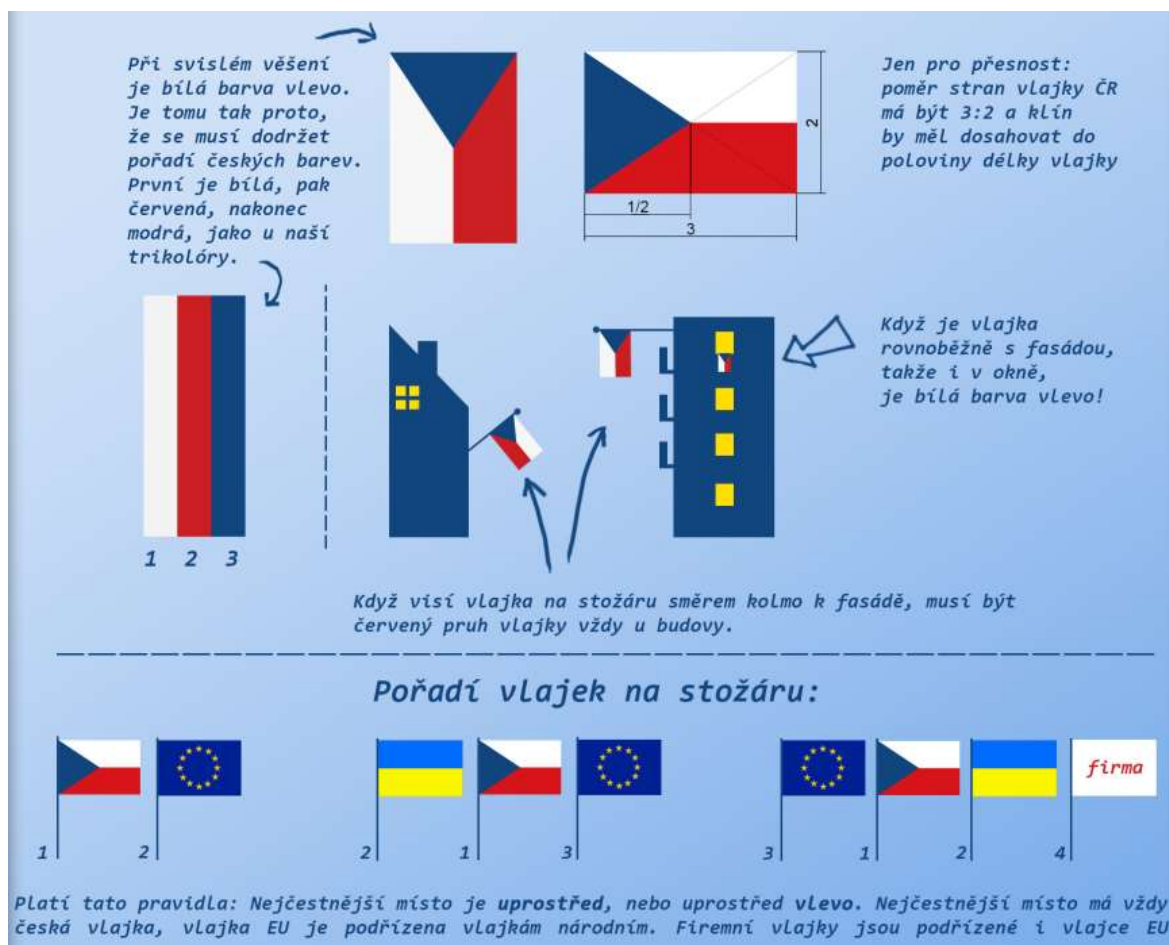

Státní vlajka se nesmí používat na zahalení pomníku či desky před jejich odhalením. Při státním pohřbu nebo při pohřbu se státními poctami, stejně jako u padlých příslušníků ozbrojených síl bývá rakev zahalena státní vlajkou. Při smutečních obřadech nesmí být státní vlajka spuštěna s rakví do hrobu nebo žároviště; také na ní nesmí být žádný text, vyobrazení, obraz, znak nebo odznak, kytice, smuteční závoj a nesmí být svazována do růžice.

Státní pohřeb posledního československého a prvního českého prezidenta Václava Havla, prosinec 2011:

Vlajková žerd' nesmí být ozdobena a smí se na ni upevňovat pouze státní vlajka. Státní vlajka se vztyčuje bez přerušování a nesmí se dotýkat země ani při vyvěšování, ani při snímání. Na znamení smutku se státní vlajka spouští na půl žerdi, přičemž platí, že není-li v době vyhlášení státního smutku státní vlajka vyvěšena, postupuje se při jejím vyvěšení tak, že se nejprve vztyčí až na vrchol stožáru (nechá se cca 5 vteřin vlát) a následně se spustí; je-li již vyvěšena, spustí se na půl žerdi. Zákon také zakazuje používání státní vlajky v poškozeném nebo znečištěném stavu.

Zákon také přesně stanovuje, kdo a za jakých podmínek může použít státní vlajku České republiky:

Státní vlajku vyvěšují Poslanecká sněmovna a Senát, poslanec a senátor, Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu, prezident republiky a Kancelář prezidenta republiky, vláda a Úřad vlády České republiky, Veřejný ochránce práv a Kancelář Veřejného ochránce práv, ministerstva a jiné správní úřady, kraje, obce, městské obvody či městské části územně členěných statutárních měst a městské části hlavního města Prahy, Ústavní soud, soudy a státní zastupitelství, ozbrojené síly a bezpečnostní sbory, diplomatické mise a konzulární úřady České republiky, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace, Úřad pro ochranu osobních údajů, Nejvyšší kontrolní úřad, Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání, Česká národní banka, státní fondy, vysoké školy, školy a školská zařízení zapsaná ve školském rejstříku podle zvláštního zákona a státní kulturní a vědecké instituce (tj. oprávněné instituce) na budovách, v nichž sídlí, při příležitosti státních svátků a při příležitostech celostátního významu, zejména v den smutku nebo v den státního smutku, vyhlášených vládou.

Namísto státní vlajky lze použít její napodobeninu s odlišným vzájemným poměrem šířky a délky. Na budovách, v nichž sídlí uvedené oprávněné osoby, vyjma státních fondů, vysokých škol, škol a školských zařízení zapsaných ve školském rejstříku podle zvláštního zákona a státních kulturních a vědeckých institucí, může být státní vlajka vyvěšena trvale.

Státní vlajku mohou vyvěšovat vedoucí diplomatických misí a konzulárních úřadů České republiky na služebních dopravních prostředcích, a to při slavnostních příležitostech a pokud je to v zemi jejich působení obvyklé.

Kromě těchto oficiálních uživatelů však zákon umožňuje užívat státní vlajku všem občanům, soukromým fyzickým a právnickým osobám, a to vhodným a důstojným způsobem kdykoliv a při dodržení pravidel předepsaných pro nakládání s vlajkou.

Nic tedy nebrání vlastenecky cítícím občanům, aby například na své domovy vyvěsili státní vlajky. Pozor ale na chyby, které mohou svědčit spíš o neúctě a neznalosti státních symbolů a tradic.

Pokuste se určit, zda jsou na následujících obrázcích užity státní vlajky správně:

